

Özbe, K. (2022). Açık kapı politikasından sınır duvarı projesine: Türkiye'nin sınır politikasının dönüşümü. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(43), 709-741.

DOI: 10.21550/sosbilder.1060160
Araştırma Makalesi / Research Article

AAÇIK KAPI POLİTİKASINDAN SINIR DUVARI PROJESİNE: TÜRKİYE'NİN SINIR POLİTİKASININ DÖNÜŞÜMÜ

Kerem ÖZBEY*

Gönderim Tarihi / Sending Date: 19 Ocak / January 2022

Kabul Tarihi / Acceptance Date: 18 Şubat / February 2022

ÖZET

Geçmişten günümüze sınırlar ve sınırları ifade etme biçimleri değişiklik göstermiştir. Bu çalışma, Türkiye'nin sınır politikasının dönüşümünü anlamayı amaçlamaktadır. Bu amaçla, Türkiye'nin 2011 yılında Suriye'de başlayan iç savaşla birlikte uyguladığı açık kapı politikasından hem Suriyeli hem de Afgan göçmenlere karşı uyguladığı sınır duvarı projesine odaklanılmıştır. Açık kapı politikasının ne tür etkilerinin ve sonuçlarının olduğu, açık kapı politikasından hangi gerekçelerle vazgeçildiği, sınır duvarı projelerine neden baş vurulduğu, sınır duvarlarının inşasında nelerin etkili olduğu, Türkiye'de toplumsal tepkilerin ve değişen siyasal eğilimlerin göç ve sınır politikalarına nasıl yansıdığı, bu çalışmanın temel sorunsalını oluşturmaktadır. Çalışmada, göç, kaçakçılık, suç ve terör nedeniyle Türkiye'nin açık kapı politikası yerine güney ve doğu bölgelerinde sınır duvarları inşa ettiği gözlenmiştir. Türkiye'de kaçak göçmenlere yönelik toplumsal tepkilerin artması ve siyasal iktidarın milliyetçi parti ve aktörlerle ittifak kurması, açık kapı politikasının çöküşünün ve sınır duvarı projelerinin yükselişinin kaynağını oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: açık kapı politikası, sınırlar, duvarlar, sınır duvarı projesi, Türkiye

---

* Doç. Dr., Artvin Çoruh Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü, Artvin / TÜRKİYE, ozbey-kerem@hotmail.com

From Open Door Policy to Border Wall Project: Transformation of Turkey's Border Policy

ABSTRACT

The purpose of this study was to examine the transformation of Turkey's border policy. To this end, this study focused on Turkey's shift from the open door policy to the border wall project against both Syrian and Afghan immigrants with the start of the Syrian civil war in 2011. The main research question of the study was subdivided into the following sub-questions: What were the consequences of the open door policy? Why was the open door policy abandoned? Why were the border wall projects started? What led to the construction of the border walls? How did the social backlash and changing political tendencies affect the migration and border policies in Turkey? In the study, it was observed that Turkey abandoned the open door policy and opted to build walls on its southern and eastern borders due to migration, smuggling, crime, and terrorism. In Turkey, the increasing social backlash against illegal immigrants and the alliance of the ruling party with a nationalist party and actors caused the collapse of the open door policy and the launch of the border wall projects.

Key Words: *open door policy, borders, walls, border wall project, Turkey*

Giriş

Geçmişten günümüze sınırlar, farklı biçim, içerik ve görünümle karşımıza çıkmaktadır. Her tarihsel dönem, kendi sınır anlayışını ortaya koymuş, bu da sınırların farklı biçimlerde ifade edilmesine neden olmuştur. Sınırlar, dağlar, göller, denizler, ormanlar, akarsular, çöller, bataklıklar gibi doğal ve fiziki çevre aracılığıyla ifade edildiği gibi bariyerler, gözetleme kuleleri, hatlar, duvarlar, çitler, dikenli teller gibi aygıtlar aracılığıyla da ifade edilmişlerdir. Devletler arasındaki sınırların belirlenmesinde, bu aygıtlar arasından hangisinin kullanılacağı, tarihsel döneme, toplumsal örgütlenme biçimine, siyasi ilişkilere, ekonomik sistemlere ve kültürel etkileşimlere göre değişiklik göstermektedir.

Sınır ifade etme biçimleri arasında duvarlar önemli bir yer tutmaktadır. Duvarlar, sınırları ifade etme biçimleri içerisinde katı, sert, geçirimsiz özelliklere sahip olan ve hem geçişi hem de görüşü engelleyen aygıtlardan biridir. Duvarlar aracılığıyla toplumsal farklılıklar oluşturulmakta ve bu farklılıklar üzerinden kimlikler inşa edilmektedir. Biz ve onlar, içerisi ve dışarı, yerli ve yabancı gibi farklı kimlikler, duvarların belirlediği sınırlar üzerinden şekillenmektedir (Brown, 2011). Çin Seddi'nden Berlin Duvarı'na kadar her tarihsel dönemde görülen duvarlar, toplumları, devletleri, kentleri, siteleri, mahalleleri, mülkiyeti ve mahremiyeti birbirinden ayırmada kullanılan en etkili sınır ifade biçimlerindedir. Soğuk Savaş'ın sona ermesinden bu yana dünya çapında 26000 km'den fazla sınır oluşturulmuş ve Birleşmiş Milletlerin 43 yeni üyesinin 26'sı yeni devletler, 17'si eski Sovyet İmparatorluğu'nun yıkıntılarında ortaya çıkmıştır (Roche, 2014). Bu sınırların önemli bir kısmı sınır duvarı olarak inşa edilmiştir. İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesinden bu yana dünya çapında 81 sınır duvarı inşa edilmiş ve 2019 yılında 72 sınır duvarı yaklaşık 31000 km'lik sınırları aşındırmıştır (Vallet, 2021). Bir yandan küreselleşme koşulları altında sınırların ve duvarların etkisinin giderek ortadan kalktığı düşünülürken, diğer yandan da dünya ölçeğinde sınırların yeniden çizildiği ve duvarların yeniden örüldüğü gözlenmiştir. Bu çok yönlü değişim, sınırların ve duvarların yeniden düşünülmesini gerektirmiştir.

Duvarlar neyi ifade etmektedir? Sınırların inşasında duvarlar nerede yer almaktadır? Geçmişten günümüze duvarlar hangi amaçlarla oluşturulmuştur? Küreselleşen dünyada yükselen duvarlar ne anlam ifade etmektedir? Türkiye'nin sınır politikasında duvarlar nerede yer almaktadır? Türkiye'nin sınır politikasının dönüşümünde göçmenlere yönelik toplumsal tepkilerin ne tür etkileri bulunmaktadır? Türkiye'de siyasal iktidar ilişkilerinin milliyetçi bir çizgiye kayması ile sınır duvarlarının yükselişi arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır? Bu ve benzeri sorular, bu çalışmanın yanıt aradığı sorulardır. Bu bağlamda,

duvarların hangi anlamları sembolize ettiği, sınırların ifade edilmiş biçimleri arasında duvarların nasıl bir rol ve işleve sahip olduğu, küreselleşen dünyada duvarların yükselmesinin ne anlama geldiği, Türkiye'nin sınır politikasındaki dönüşümünü duvarlar üzerinden ne şekilde anlamamız gerektiği, Türkiye'de göçmenlere yönelik toplumsal tepkilerin ve siyasal eğilimlerdeki değişimin sınır politikasının dönüşümünde ne tür etkilerinin yer aldığı bu çalışmanın temel sorunsalını oluşturmaktadır. Bu sorunsal çerçevesinde, çalışmada, günümüz Türkiye'sinin sınır politikasının dönüşümü içsel ve dışsal dinamikler çerçevesinde anlaşılmalı çalışılacaktır.

Sınırlar ve Sınırları İfade Etme Biçimi Olarak Duvarlar

Sınırlar, iki veya daha fazla devleti birbirinden ayıran veya birleştiren çizgiler olarak devlet iktidarının ulaştığı en uç yeri temsil etmektedir (Giddens, 2008; Donnan & Wilson, 2002). Toplulukları birbirinden ayırmak ve etkileşimlerini sağlamak amacıyla çizilir sınırlar. Sınırların çizilme tarzları özgül topluluğa göre belirlenir: ulusal ya da yönetsel sınırlar, yasaya dayalı sınırlar, fiziksel sınırlar, ırksal, dilsel ya da dinsel sınırlar (Cohen, 1999). Sınırlar, zaman ve mekâna, bireysel ve kolektif deneyimlere ve farklı fiziksel ölçeklere göre değişiklik gösterdiği için, sınırlara her yerde geçerli bir öz atfedilmez (Balibar, 2002). Daha ziyade, sınırlar, topluma, kültüre, zamana, mekâna, bağlama ve sosyal gruplara göre farklı anlamları içermektedir.

Sınır, özellikle içeriden gelen düzenin dışarıdan gelen düzensizlik tehdidiyle karşı karşıya kaldığı bölge olarak görünür. Ancak, daha da önemlisi, dışarıdan gelen düzensizlik, iç düzenin bir koşulu olabilir (Duez, 2014: 59). Sınırlar, mevcut toplumsal, siyasal, ekonomik, kültürel düzenin bir parçası olduğu gibi, bu düzenin aynı zamanda koruyucusu, taşıyıcısı ve temsilcisidir. Sınırlar aşıldığında, insanlar uzamdan uzama geçiş yaparlar. Sınırlar, bu geçişlerde köprü kurabilir ya da engel olabilir, teşvik edici ya da kısıtlayıcı olabilir, fırsatlar yaratabilir ya da var olan

fırsatları ortadan kaldırabilir. Çünkü sınırlar, farklılıkları vurgulamak için kullanılmaktadır. Sınırı geçenler mülteci, turist ya da ticaret amacıyla hareket edebilirler ancak devlet sınırlarını aştıkları zaman yeni değerler sisteminin bir parçasına dönüşürler. İktisadi değerleri artırır ya da azaltırlar. Böylece sınır bölgelerindeki iktisadi sistemlere dâhil olurlar (Donnan & Wilson, 2002).

Devlet sınırları, doğal ve yapay olmak üzere ikiye ayrılır. Sıradağlar, okyanuslar, denizler, göller, akarsular, ormanlar, çöllere ve bataklık alanları gibi fizyografik özelliklere dayanılarak belirlenen sınırlar doğal (ya da fiziki) sınır olarak adlandırılır. ABD ve Kanada'nın sınırını oluşturan Büyük Göller, Afrika'da Tanzanya, Uganda ve Kenya arasında kalan Viktorya Gölü, Asya'da Türkmenistan Özbekistan arasındaki Aral Gölü doğal sınırlara örneklerdir. Türkiye ile Yunanistan sınırının bir kısmı Meriç Nehri'nin talvegini takip etmesi, Türkiye-İran sınırının Zağros Dağları'nın su bölüm çizgisi boyunca uzanması uluslararası sınırlarda coğrafi unsurlara örnektir. Avrupa'da Fransa ile İspanya'yı ayıran sınır çizgisi Pirene Dağları'nı takip etmektedir. Güney Amerika'da yaklaşık olarak güney-kuzey istikametinde uzanan And Dağları Arjantin ve Şili arasındaki sınırı oluştururken, Asya kıtasında Himalaya Dağları Afganistan, Hindistan, Çin, Tibet, Nepal gibi farklı ülkelerin komşuları ile sınırlarını teşkil etmektedir. Doğal sınırların alternatifi geometrik (ya da yapay) sınırlardır, fizikî coğrafya şartları dikkate alınmadan insan tarafından oluşturulan sınırlar yapay sınır olarak kabul edilmiştir. Sık sık enlem ya da boylamların parçalarının sınır olarak kullanılması en çok Afrika, Asya, Kuzey ve Güney Amerika'da görülür. Amerika Birleşik Devletleri-Kanada sınırının 49'uncu paraleli izleyen batı kısmı bu tür geometrik sınıra iyi bir örnektir. Yapay sınırlara en iyi örnek Arap ülkeleri ile Afrika ülkeleri arasındaki sınırlardır. 22 bağımsız devletten oluşan Arap Dünyası'nda devletlerarasındaki sınırlar masa başında, enlem ve boylamlar dikkate alınarak çizilmiştir. Devletlerin siyasi dağılımını gösteren bir dünya haritası incelendiğinde bu açıkça

görülür (Akengin, 2012: 95-97). Doğal ve yapay sınırlar özellikle geleneksel devletlerin sınırların belirgin bir biçimde öne çıkmaktadır.

Geleneksel devletlerin sınır boylarının nerelere uzandığını ve ulus-devletlerin sınırlarının nereden çizildiğini etkilemesi açısından, fiziksel çevre belirgin bir önem taşımaktadır. Çöller, denizler, sıradağlar, bataklıklar, nehirlere, ormanlar, bunların tümü geleneksel devletlerde sınır boylarını oluşturmuştur. Bu tür doğal sınırlar, hep birincil yerleşim sınır boyları olmuşlardır. Yine de ıssız bölgeler, önceki devletler tarafından yönetilen alanları ele geçirmek için zaman zaman dışarı saldıran savaşçı grupların yerleşim alanlarıdır. Doğal sınırların ötesine geçen ya da ilk anda bu tür sınırlarla çevrelenmemiş devletler, bazen çeşitli yapay ayrımlar kurmuşlardır. Habeşistan Kafa Krallığı, doğal sınır boyları olmayan yerlerde yapay bariyerlerle çevrelenmişti. Daha büyük İmparatorluk sistemlerinde, yapay sınır inşaatının en ünlü iki örneği elbette Romalılar tarafından yapılan surlar ve Büyük Çin Seddi'dir. Romalılar, surlarını, çiftçileri bitişik bölgelere yerleştirerek, ilk yerleşim sınır boyları olarak kabul etmişlerdir, fakat kendi kendilerine yeterli olsalar da asıl görevleri ön savunma ve haberleşme hattı sağlamaktır. Çin Seddi ise açıkça yağmacı göçebeleri dışarıda tutmak için yapılmıştır, fakat içerideki çeşitli çeper grupların hareketliliğini sınırlamaya yardım etmek gibi ek bir rolü de vardı (Giddens, 2008: 73-74).

Son iki yüzyıl içinde sınırlar, sadece komşu devletleri ve imparatorlukları belirlemek için değil, aynı zamanda ulus-devletlerin evrensel kabul gören göstergeleri olarak da işlevselleştirilmiştir (Kasaba, 2012). Ulus-devletlerin inşasıyla birlikte sınırlar, lineer bir anlayışla toprak parçasını çevrelemiş ve tek geçerli sınır anlayışı hâkim olmaya başlamıştır. Bu anlayış, sınırların belirlediği toprak parçasının türdeş bir bütün oluşturduğu düşüncesini de oluşturmuştur (Erözden, 2013). Ulusal sınırlar, devletleri birbirinden ayıran çizgiler olmanın yanı sıra aynı zamanda kültürleri, inançları, siyasetleri, ekonomileri de birbirinden ayıran hatlar olmuştur (Dursun, 1999). Bu yönüyle sınırlar, ulusal

kimliğin uçlarını belirlemektedir. Sınırların belirlediği ulusal kimliğin temel özellikleri arasında, tarihi bir toprak/ülke ya da yurt, ortak mitler, tarihsel bellek, ortak bir kitlesel kamu kültürü, ortak yasal hak ve görevler ve ortak bir ekonomi yer almaktadır (Smith, 2010). Sınırların ifade edildiği biçimleri, sözü edilen ulusal kimliğin özellikleri üzerinden şekillenmektedir.

Sınırları ifade etme biçimleri dönemsel farklılıklar göstermektedir. Geleneksel dönemde sınırlara yüklenen anlamlar sınırları ifade etme biçimlerine yansdığı gibi, modern dönemde sınırların taşıdığı anlamlar, onun nasıl ifade edildiğini de belirlemektedir. Geleneksel dönemde sınırlar, sınır boyları üzerinden doğal sınırlar biçiminde inşa edilirken, modernlik, sınırları ulusallığın bir parçası olarak tanımlamış, ulusun, ulus-devletin ve ulusal kimliğin inşasında sınırlar ağırlıklı olarak yapay bir şekilde inşa edilmişlerdir. Modernliğin siyasal bilincini ifade eden milliyetçilik, sınırlar üzerinden bir ulusal kimlik kurguladığı için modern dönemde sınırların ifade etme biçimlerinde milliyetçiliğin izlerini görmek mümkündür. Modern dünyanın ulus-devletler şeklinde örgütlenmesi sebebiyle, sınırların ifade edildiği biçimlerinde ulus-devletlere dayalı bir sınır anlayışının temel oluşturduğu, bunun yanı sıra küreselleşmenin etkileri ışığında ulus-devletlere yüklenen anlamların değişim gösterdiği, bunun da günümüz gelişmeleri ışığında sınırlara yansdığı görülmektedir.

Sınırların ifade edildiği biçimleri birbirinden farklılık göstermektedir. En yaygın olanları arasında duvarlar yer almaktadır. Duvar örnek, fiziksel ve mimari açıdan bir pratik gibi görülse de aslında duvarı örenler kadar örülen duvarların içinde ve dışında yer alanlar da bu duvardan doğrudan etkilenmektedir. Duvarın örülmesi, her şeyden önce, orada yer alanları birbirinden farklılaştırır, onlara bir kimlik atfeder. Biz ve onlar, içerisi ve dışarı, bu taraf ve karşı taraf gibi mekân ve kimlik eksenli ayrımlar oluşturur. Makro ölçekten mikro ölçüğe doğru giderken, duvar ülkeyi, kenti, ilçeyi, mahalleyi, siteyi, sokağı, bahçeyi, binayı,

odayı tanımlar. Ülkeyi ve kenti tanımlayarak toprağı ve güvenlik alanını belirler. Mahalleyi ve sokağı tanımlamak kamusalılığı tanımlar. Kapalı sitelerde olduğu gibi sınıfsal ayrışmayı da düzenleyecek şekilde dışarıda bırakmak amaçlı bir tanımlaya sebep olur. Mülkiyeti tanımlar, bina alanını belirler gittikçe özelleşerek en iç en mahrem olana kadar duvarlarla ayırır. Duvarın ölçeğı değıştikçe özgürlük, güvenlik, mülkiyet, kamusalılık, mahremiyet üzerinden gruplarla ve devletle/devletlerle ilişkiyi tayin eder (Alkaya, 2015: 15). Sınır, hattın üzerinde veya yakınında bulunan toplulukları her zaman farklılaştırmıştır (Konrad, 2014: 88). Bir sınır ifade etme biçimi olan duvarın belirginleştirdiğı sınırlar içerisinde yaşayanlar, kendilerini dışarıdaki ötekilerden farklılaştırdıkça kendi benzerliklerini keşfedip biz duygusunu yüceltiyorlar. Duvarlar insan topluluklarını bazen bir kralın tebaası, bazen bir şehir medeniyetinin fertleri, bazen de bir ulusun vatandaşları olarak sınıflandırıyor; bir yandan da toplumsal bilinci şekillendirerek ortak bir şuurun oluşumuna katkı sağlıyorlar (Arıboğan, 2019: 24). Duvarlar biz ile onlar, bizim alanımız ile onların alanı, iç ile dış, yerli ile yabancı arasında ayırım yapmak için emsalsiz araçlardır. İşte bu nedenle, zayıflayan devlet egemenliğini bir egemen tamlık ve kudret görüntüsüyle örtbas ederken, bir yandan da bozulmamış ulusluk, özerklik ve kendi kendine yeterlilik imgeleri üreten sahneler kurmak suretiyle, küresel çaptaki karşılıklı bağımlılık ve kargaşa gerçekliğini gözlerden saklarlar. Egemenliğin koruyup kollayacağı ulusal bir mekân ve topluluk imgeselini diriltirler (Brown, 2011: 125). Duvarlar, içeridekilere dışarıda, dışarıdakilere de içeride değerli bir şeylerin olduğunu ve ona ulaşılması için duvarların aşılması gerektiğı düşüncesini dayatır. Duvarların ulaşılması gereken yerle araya mesafe koyması ve bu mesafeyi engellemesi, duvarın her iki yanında yer alanların merak duygularını yeniden üretir. Duvar, insanlar ve toplumlar arasında hem mesafe oluşturur hem de var olan mesafeleri ortadan kaldırır.

Duvarlar ve uluslararası hukuk hakkında konuşurken göz önünde bulundurulması gereken şaşırtıcı çeşitlilikte duvarlar vardır: sınır duvarı, güvenlik bariyeri, basit sınır, tahkimat, sur ve hatta sanal duvar. Hiçbiri biçimleriyle gerçekten ayırt edilemez, ancak hepsi bir yabancılik unsuru bulunur bulunmaz uluslararası bir bakış açısından ilginçtir; sınır duvarı bunun en bariz örneğidir. Aynı şekilde, işlevleri aynı değildir ve alternatif veya kümülatif olarak bir çatışmanın (İsrail/Filistin, Keşmir duvarı, Batı Sahra Bermi) dondurulmasına, eskiden birleşik olan ya da aynı bölgede (Berlin duvarı, Kore duvarı) yaşayan bir nüfusun ayrılmasına, terörizme ve/veya organize suça (Bağdat duvarları) karşı bir bariyer inşa etme istekliliğine veya hatta gizli göçe (Amerika Birleşik Devletleri ve Meksika arasındaki duvar, Hindistan ve Bangladeş arasındaki duvar) karşı bir bariyer inşa etme istekliliğine karşılık gelebilir (Sorel, 2014: 132). Bu bağlamda, sınırların korunması için duvar inşa etme geleneği yeni değildir. Romalılar MS 2. yüzyılda Hadrian Duvarı'nı dikmiş, 3. yüzyılda yapımına başlanan Çin Seddi ise tarihin en muhteşem savunma duvarı olarak yüzlerce yılda inşa edilmiştir. 9. yüzyılda dikilen Dannevirke duvarı, Danimarka Kralı Godfred'in en güçlü savunma hattı olarak biliniyordu. 13. yüzyılda Japonların Moğollara karşı inşa ettiği Genko Borui surları ve 15. yüzyılda Polonya'da inşa edilen Silesia Duvarı, 20. yüzyılda yapılan Berlin Duvarı'nın prototipleriydi. Tarih her dönemde duvarcı politik anlayışların ortaya çıkışına şahitlik edebiliyordu. İnsanlar işgalci düşman olarak tanımladıkları ile kendi aralarına duvar dikerek korunabileceklerine inanıyor, buna inanan liderlere de zaman zaman prim verebiliyordu (Arıboğan, 2019: 48-49). Bu yönüyle duvarlar, geçmişten günümüze farklı rol ve işlevleriyle inşa edilmiştir. Günümüz küreselleşme çağında inşa edilen duvarların içerdiği anlamlar ise, geçmişin duvarlarıyla benzerlik gösterdiği gibi farklılıklar da içermektedir.

Küreselleşen Dünyada Yükselen Duvarlar

Milliyetçiliğin 19. yüzyılda gelişmesiyle birlikte çokuluslu imparatorluklar tasfiye olmuş, yerine ulus-devletler inşa edilmeye başlamıştır. Ulus-devletler, imparatorlukların çok kimlikli yapısını dönüştürerek türdeş bir ulusal kimlik oluşturmuş ve sınırlar bu kimliğin taşıyıcıları hâlini almıştır. Ancak 20. yüzyılın sonlarında belirgin bir biçimde ön plana çıkan küreselleşme, ulus-devletlerin sınırlarını aşan gelişmeler ortaya koymuştur. Sınırlar, geçmişten gelen katı, sabit ve geçirimsiz özelliklerini önemli ölçüde yitirmeye başlamış ve edilgen bir hâle dönüşmüştür. Küreselleşme bir anlamda sınırsız bir dünya söylemi üzerinden kendini var etmeye başlamıştır. Soğuk Savaşın son bulması ve Sovyetler Birliği'nin çökmesiyle birlikte 15 yeni ulus-devlet ortaya çıkmıştır. Küreselleşme, bir yandan ulus-devletlerin sınırlarını etkisiz hâle getirirken ve duvarlarını aşındırırken, diğer yandan da yeni ulus-devletlerin ortaya çıkmasına, dolayısıyla da yeni sınırların ve yeni duvarların örülmesine de neden olmuştur.

1989'da Berlin Duvarı yıkıldığında, daha serbest ticaret rejimleri, küresel bağlantılılık ve ekonomik alışverişle ilgili açılımlar meydana gelse de bugün yaşadığımız dünyada sayısız duvar, çit ve kontrol noktası var (Staudt, 2018). Bu bağlamda, 21. yüzyılın başlarından itibaren, son bulunduğu düşünülen ulus-devletler yeniden tarih sahnesine çıkmaya başlamış, küreselci yaklaşımlar, sanılanın aksine, ulus-devletlerin yeniden etkinliği karşısında giderek meşruiyeti sorgulanan bir vaziyet almaya başlamıştır. Küreselleşmenin sorgulandığı bu dönemde, ulus-devlet sınırları yeniden etkin hâle gelmiş ve duvarlar yeniden örülmeye başlanmıştır. Küresel dünyada yükselen duvarlar, esasında küreselleşme ideolojisine karşı direnişi sembolize eden, küreselci söylemleri reddeden ve ulus-devletlerin yeniden etkinliğini temsil eden boyutlar içermektedir. Yükselen duvarlar, hem milliyetçiliğin yansıması olmuş hem de milliyetçiliğin yeniden yükselişini oluşturmuştur.

Küreselleşme sınırları bulanıklaştırırken bile, duvarlar onları vurguluyor. Duvarlar, onları insan, mal ve hizmet akışını kontrol etmenin bir yolu olarak gören halkı güvence altına alır ve güvenliğinin bu şekilde artırılacağına inanır. Riskten kaçınan bir dünyada duvar, çeşitli işlevleriyle (koruma, pasifleştirme, ayırma ve hatta ayırma) ve beraberindeki güvenlik mekanizmalarıyla devletin riski kendi başına ortadan kaldırmasını sağlıyor gibi görünmektedir (Vallet & David, 2014: 143). Mal ve hizmet akışından küresel finansal aktörlere, ortak pazar ve serbest ticaret stratejisinden emek göçüne kadar küreselleşmenin üzerine bina edildiği her iddiaya karşı bir direnişi simgeliyorlar. Bütün dünyada sağ siyasetler tarafından destekleniyor, yeni tip milliyetçiliğin otoriter yüzüne ayna tutuyorlar. Duvarlar kısıtlayıcı, sınırlandırıcı, güvenlikleştirici karakterleri nedeniyle sadece içe-dışa akışı ve geçişleri durduran birer engel değil, yeni bir siyasi paradigmanın totemleri olarak da yükseliyorlar (Arıboğan, 2019: 25). Küreselleşen dünyada yükselen duvarlarla ilgili olarak Wendy Brown zayıflayanın küreselleşme olmadığını, daha ziyade ulus-devletlerin egemenliklerinin zayıfladığını vurgulamaktadır: Bugün ulus-devletlerin duvar inşa etme çılgınlığını ortaya çıkaran şey, muhtemelen, büyük oranda devlet egemenliğinin zayıflaması, egemenliğin ulus-devletten kopmasıdır. Yeni inşa edilen duvarlar ulus-devlet egemenliğinin dirilmesinin ifadeleri değil, aşınmasının simgeleridir. Bu duvarlar ulus-devlet egemenliğinin abartılı göstergeleri gibi görünse de gerçekte, ifade etmeyi amaçladıkları şeyin kalbindeki ürkekliği, kırılmalı, belirsizliği veya istikrarsızlığı -yani egemenliğe aykırı olan, dolayısıyla egemenliğin çözüldüğüne delalet eden nitelikleri açığa vuruyorlar (Brown, 2011: 29-30)

Duvarlar, küreselleşmenin bugün ne hâle geldiğini tanımlayan, akışların yavaşladığı, ancak tamamen engellenmediği, küreselleşmenin ara boşlukları yaratmıştır (Vallet & Bissonnette, 2021). Bu açıdan küreselleşen dünyada yükselen duvarlar, askeri ve ekonomik açıdan güç mücadelelerini yansıttığı gibi, bu mücadelelerde de önemli işlevlere

sahip olmaktadır. Batı'nın dünya egemenliğini sağlamlaştırmak, hegemonyasını yeniden inşa etmek, ekonomik gücünü göstermek, nüfuz ve kontrol ettiği coğrafyaları korumak amacıyla duvarlar yeniden örülmektedir. Özellikle Rusya'nın askeri açıdan ve Çin'in de ekonomik açıdan dünyada yayılmasını engellemek amacıyla duvarlar yeniden inşa edilmektedir (Arıboğan, 2019). Şimdiye kadar ekonomik ve askeri açıdan hegemonyasını kurmak için duvarları yıkmaya ve sınırları ortadan kaldırmaya çalışan Batı'nın, bugün gelinen noktada dünyadaki egemenliğini sürdürebilmek için duvarları yeniden kurmaya ve sınırları yeniden çizmeye çalıştığı görülmektedir. Batı, sınır tanımayan ve duvarları ortadan kaldıran küreselleşme ideolojisi yerine, bu kez sınırları yeniden tahkim eden ve duvarları yeniden inşa eden bir anlayışı benimsemiş görünmektedir. Nitekim Trump'ın ABD-Meksika sınırına duvar örmek istemesi ve dünyanın çeşitli ülkelerinden gelen insanlara ABD'ye girişte kısıtlamalar uygulaması, küresel dünyanın yerini duvarlı dünyaya bıraktığını göstermektedir.

Küreselleşen dünyada yükselen duvarlar, sadece Rusya ve Çin'in yayılmacılığına karşı değil, ama aynı zamanda Batı dışı coğrafyalarda, özelden de İslam coğrafyasındaki göçmen ve Müslüman mültecilere yönelik de inşa edilmektedir. Özellikle Avrupa'da yükselen sağ hareketlerin göçmenlere ve Müslümanlara yönelik düşmanlıkları artırması, İslamofobi örneğinde olduğu gibi Müslümanların terörize edilmesi, ötekileştirilmesi ve düşmanlaştırılması, Avrupa'daki duvarların inşa edilmesinin, çitlerin çevrilmesinin ve sınırların çizilmesinin nedenlerini oluşturmuştur. Avrupa'daki seçim kampanyalarının göçmen ve Müslüman karşıtlığı üzerinden yürütülmesi yükselen duvarları anlamak açısından önemlidir. Müslüman mültecilerin Avrupa'ya girişlerine eski Sovyet Cumhuriyetleri olan Orta Avrupa ülkelerinden olan Slovakya, Macaristan, Polonya ve Çek Cumhuriyeti karşı çıkmış ve sınırları bu mültecilere kapatmışlardır. Avrupa sınırlarının çitlenmesi ve duvarlarının örülmesinin sebepleri arasında söz konusu anti-İslam

ideolojisi yer almıştır. Bu ideolojiye göre, Avrupa'ya göç etmek isteyenler, aslında Avrupa'yı istila etmek isteyen teröristler, Müslümanlar, Ortadoğulular, cahil ve kültürsüz kimselerdir. Bu sebeple, Avrupa'da yükselen duvarlar, esasında nefret edilen bir kültüre ve uygarlığa karşı da inşa edilmiştir. Duvarların inşasını, korkunun yanı sıra aynı zamanda dışlama ve küçümsemeyi de içermiştir (Arıboğan, 2019).

Bir bütün olarak bakıldığında, Batı'da yükselen duvarlar, askeri ve ekonomik güç mücadelelerinin bir ürünü olduğu kadar, toplumsal ve kültürel kimliklere dayalı ayrımcılığa, ötekileştirmeye ve terörize etmeye dayalı olarak da inşa edilmiştir. Bir taraftan Rusya ve Çin'in yükselişini önlemek, diğer taraftan da İslam coğrafyasından gelen göç akımlarını engellemek için duvarları yeniden inşa eden Batı, duvarların dışında kalanları da tarihsel olarak öteki şeklinde tanımladığı gibi, kültürel olarak da kendinden aşağıda bir yerde konumlandırarak hem kendi hegemonyasını korumakta hem de kendi biricikliğini yeniden üretmektedir. Batı'nın dünya egemenliğinin sacayaklarından birine dönüşen duvarlar, bu egemenliğin inşası için yıkılmayı bekleyen engeller olarak görülürken, günümüzde yeniden inşa edilmesi gereken aygıtlar olarak görülmektedir. Bu açıdan küreselleşen dünyada yükselen duvarlar, askeri, ekonomik, toplumsal, kültürel ve siyasi gerekçelerle inşa edilmiştir. Duvarların yeniden yükselmesinin dünyada bir modaya dönüşmesi karşısında Türkiye, bu yeni modadan ayrı kalmamış, duvarları yeniden inşa eden ülkelerden biri olmuştur.

Suriye'den Türkiye'ye Göç ve Açık Kapı Politikasının Uygulanması

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2002 yılında iktidara gelmesiyle birlikte, geleneksel ulus-devlet söylemi merkezinde inşa edilen sınır anlayışı, Arap Baharı ve Suriye iç savaşına kadarki dönemde yerini daha esnek bir sınır anlayışına bırakmıştı. Dış politikanın temel ilkelerinden biri hâline gelen komşularla sıfır sorun anlayışı ve beraberinde komşu

ölkelerle vizelerin karşılıklı kaldırılmaya başlaması, Türkiye'nin liberal bir sınır anlayışını benimsediğini göstermiştir (Yeşiltaş, 2015). Sınır politikalarında liberalleşme kapsamında Türkiye, açık kapı politikasını uygulamaya başlamıştır. Açık kapı politikası, sığınmacıların ve mültecileri ölüm, savaş ve zulüm sebebiyle ülkesinden kaçmasıyla en çabuk ulaştığı sınır komşusunun uyguladığı politikadır. Türkiye, 2011'den bu yana rejimin varil bombalarından kaçan Suriyeliler için bu politikayı uygulamaktadır (Erdoğan, 2020a). Türkiye, uyguladığı açık kapı politikası çerçevesinde sınırdan giriş yapan Suriyelilere geçici koruma statüsü vermiş ve Kasım 2014 itibariyle mülteci krizine 5 milyar dolar harcamıştır (Kap, 2014). Cumhurbaşkanı Erdoğan, Aralık 2019'da Birleşmiş Milletler Cenevre Ofisi'nde düzenlenen 1. Küresel Mülteci Forumu'nda Türkiye'nin uyguladığı açık kapı politikasıyla ilgili olarak şunları vurguladı: "Türkiye, düzensiz göç ve mülteci akınlarının yükünü dünyada en ağır hisseden ölkelerin başında geliyor. Şu an sadece 3,7 milyonu Suriyeli olmak üzere 5 milyona yakın yerinden edilmiş kişiye ev sahipliği yapıyoruz. Suriye'de çatışmalar başladıktan sonra açık kapı politikası uygulayarak, ölkemize sığınan hiç kimseyi geri göndermedik. İmkânları bizden katbekat fazla ölkeler, mültecilere sayıları onlarla ifade edilen kotalar koyarken, biz ırk, din, dil, etkin köken ayrımı yapmadan herkese kucak açtık" (URL-1). Bu bağlamda, Türkiye'deki geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin sayısı 2021 yılı Eylül ayı itibariyle 3,7 milyona ulaşmıştır (İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2021).

Türkiye, uyguladığı açık kapı politikasıyla Suriyeli sığınmacı ve mültecilere kucak açarak onları doğrudan kabul etmiştir. Dünyada en çok Suriyeli sığınmacı ve mülteci nüfusuna sahip olan Türkiye'nin Suriyelileri kabul biçimi, tarihsel ve kültürel yakınlık ve dini değerlerin gerekliliği üzerinden şekillenmiştir. Ortak tarihsel, kültürel ve dini kimliğe sahip olmak, Suriyeli göçmenlerin kabulünü hızlandırmış ve bu sebeple Suriyeliler Türkiye'de misafir olarak ve ensar-muhacir ilişkisi

çerçevesinde muhacir, veren elin alan elden üstün olduğu anlayışta alan el durumunda, savaş mağduru olarak kabul edilmiştir. Suriyelilerin kayıtsız-şartsız bir biçimde kabul edilmesi nedeniyle Türkiye'nin sınırları Suriyeli göçmenler için birer engel olmaktan çıkmış ve sınırlar göç hareketliliğini teşvik eder hâle dönüşmüştür. Kuşkusuz Suriye'den Türkiye'ye yapılan göçte, Türkiye, tarihsel, kültürel, dinsel gerekçelerle Suriyeli göçmenleri kabul ederken, Türkiye'nin göçmen kabulünde liberal göç politikasının da doğrudan etkisi olmuştur. Liberal göç politikası ve buna bağlı olarak liberal sınır politikası, dünyanın her yerinden Türkiye'ye yapılan göçlerin serbest olduğunu ve sınırların engel olmaktan çıktığını göstermiştir. Liberal göç ve sınır politikasıyla Türkiye, küresel insan hareketliliğini teşvik ederek bir göç ülkesine dönüşmüştür.

Türkiye'nin uyguladığı açık kapı politikası, göçün ilk dönemlerinde Suriyelilerin toplumsal kabulünü içermiştir. Siyasal aktörlerin tepkilerin bir yana bırakılırsa, toplumun geniş kesimleri bu politikayı desteklemiş ve Suriyeli göçmenlere yönelik olumlu tepkiler ortaya koymuştur. Ancak Türkiye'de ekonomideki sorunların baş göstermesi, Suriyeli göçmenlere yönelik bakış açısını da değiştirmiştir. Küresel güçlerle yaşanan anlaşmazlıklar, küresel ekonomik sistemdeki krizler ve Türkiye ekonomisinin bu süreçlerden zarar göstermesi nedeniyle Suriyeliler bir sorun olarak görülmeye başlamış ve açık kapı politikası tartışılır hâle gelmiştir. Bu açıdan bakıldığında, başlangıçta insani değerlerin öncelenmesi, güvenlik ve denetimi zayıflatmıştır. Günümüze gelindiğinde, misafirlerin giderek kalıcı hâle gelmeleri ve açık kapı politikasına bağlı sorunlar baş göstermesi, Türkiye'deki Suriyelilerin bir güvenlik meselesine dönüşmesine neden olmuştur (Bayır & Aksu, 2020).

Açık Kapı Politikasının Çöküşü ve Sınır Duvarı Projesinin Yükselişi

Türkiye'nin açık kapı politikası sadece göçmenlerin Türkiye'ye geçişini kolaylaştırmamış, aynı zamanda kaçakçılığı, terörü, uyuşturucu trafiği gibi yasa dışı eylemlerin de kolay bir biçimde gerçekleştirilmesine zemin hazırlamıştır. Bir başka ifadeyle, kapılar, Suriyeli sığınmacı ve mültecilere açıldığı gibi, Suriye'den Türkiye yapılan kaçak göçlere, terör faaliyetlerine, uyuşturucu, silah, mazot gibi gayri resmi işlerin yürütülmesi için bir koridor vazifesi görmeye başlamıştır. Bu anlamda Türkiye-Suriye sınırı, bu süreçte kapı yerine koridora dönüşmüştür. Türkiye'de kaçak göçmenlerin sayılarının giderek artması, terör eylemlerinin ve diğer kaçakçılık faaliyetlerinin önlenemez yükselişi, açık kapı politikasının meşruiyetini sorgular hâle getirmiş ve daha sonra bu politikadan vazgeçilmeye başlanmıştır. Türkiye'nin açık kapı politikasından vazgeçmesinde, Avrupa Birliği ülkelerinden yeterince destek görmemesi ve Ortadoğu'da devam eden savaş ortamı nedeniyle göçmenlerin sayılarının giderek artması da etkili olmuştur. Türkiye, bir taraftan açık kapı politikasından vazgeçerken, diğer taraftan da Suriye'nin kuzeyinde güvenli bölgeler oluşturmuştur. Bu sayede hem Suriyelilerin Türkiye'ye göç etmelerini engellemeye çalışmış hem de Türkiye'deki Suriyelileri söz konusu bölgelere yerleştirerek geri dönüşü de sağlamayı hedeflemiştir.

Türkiye'nin küresel göç hareketleri karşısında uyguladığı açık kapı politikasının istenen sonuçları vermemesi ve yeni sorunları ortaya çıkarması sebebiyle, Türkiye'nin sınır politikası dönüşmeye başlamıştır. Suriyelilere sonuna kadar açık olan kapılar, Suriyeliler de dâhil olmak üzere kitlesel ve zorunlu göçlere bütünüyle kapatılmaya başlanmıştır. Uluslararası göçlerin itici gücüne dönüşen sınırlar, uluslararası göç hareketlerini engellemenin bir aracı hâline gelmiştir. Türkiye-Suriye sınırı, açık kapı politikası çerçevesinde bir koridora dönüşmüşken, açık kapı politikasından bütünüyle vazgeçilmesiyle birlikte yerini kapalı

kapılara bırakmıştır. Açık kapı politikası yerini sınır duvarlarına bırakmaya başlamıştır. Türkiye'nin sınırlarında yer alan duvarlar, 21. yüzyılda dünya ölçeğindeki küresel göç hareketlerinin gölgesinde inşa edilmeye başlanmıştır. Özellikle Suriye'deki iç savaşının başlamasından sonra Türkiye'ye milyonlarca Suriyelinin göç etmesi ve daha sonra Afganistan'da siyasal rejim değişikliği nedeniyle Afgan göçmenlerin Türkiye'ye göç etmeye yönelmesi, Türkiye'nin sınırlarını yeniden tahkim etmesine neden olmuştur. Arap Baharı öncesi de-militarize edilmeye çalışılan bir sınır güvenliği paradigmasından yeniden güvenli hâle getirilmesi gereken bir sınır güvenliği rejimine doğru hızlı bir geçiş yaşayan Türkiye'nin liberal sınır politikası yerini askeri güvenliğin üst düzeyde olduğu sıfır tolerans politikasına bırakmıştır (Yeşiltaş, 2015).

Kültürel ve ekonomik küreselleşmenin insanların, ticari malların ve iş gücünün serbest dolaşımını teşvik ettiği bir çağda, paradoksal olarak, yabancıları dışarıda tutmak için her zamankinden daha fazla ülke sınırlarına duvar örmektedir. Günümüzde dünya çapında en az 63 fiziksel duvar bulunmakta ve birçok ülke daha fazlasını yapmak için kendi içinde tartışmaktadır. Duvar inşasında, dünya genelindeki en hızlı artış ise 2014-2015 yıllarında yaşanmıştır. Sadece bir yıllık bir süre içerisinde, çoğunun Avrupa Birliği ülkelerinde yer aldığı toplam 14 sınır duvarı inşa edilmektedir. Bu keskin artışın en önemli sebebi olarak, Suriye Savaşı'nın neden olduğu kitlesel göçler gösterilmektedir. Suriye'ye komşu beş ülkeden Lübnan dışında dördü tarafından (İsrail, Türkiye, Ürdün ve Irak) Suriye sınırlarına duvarlar inşa edildi. Duvarlarla komşu olması bakımından Suriye eşsiz bir örneği teşkil etmektedir. Suriye'nin diğer komşu ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de Suriye sınırına inşa edilen duvarların gerekçesi olarak yasa dışı geçişler ve terör gösterilmektedir. Türkiye'nin Suriye sınırı boyunca 2016 yılında yapımını başlattığı duvarlar, Çin Seddi ve ABD-Meksika sınır duvarından sonra dünyadaki en uzun üçüncü sınır duvarıdır. 2 metre genişliğinde, 3 metre yüksekliğinde ve her biri 7 ton ağırlığında beton

blokların yan yana dizilmesiyle oluşturulmuştur. Ön ve arka bölümleri hendeklerle çevrilmiştir. Üstüne de duvara tırmanmak isteyenlere karşı 60 santimetre yüksekliğindeki jiletli teller çekilmektedir. Eylül (2021) ayının başında, Suriye sınırına şimdiye kadar 892 kilometrelik duvar örüldüğü ve projenin yüzde 98'inin tamamlandığı açıklandı (Yıldırım, 2021).

2015 yılında İçişleri Bakanlığı, Türkiye-Suriye sınırına duvar çekme kararı almış ve Hatay, Gaziantep, Şanlıurfa ve Kilis kentlerini kapsayacak şekilde bir güvenlik kuşağı oluşturulması hedeflenmiştir. Söz konusu güvenlik kuşağının 24 saat izlenmesi amacıyla termal kamera sistemi ve sınır boyu aydınlatma sistemi kullanılacağı belirtilmiştir (URL-2). TOKİ'nin yer aldığı projede, bahsi geçen sınır duvarının dikkat çeken en önemli özelliği ise, Çin Seddi ve ABD-Meksika sınırından sonra dünyanın en uzun 3. duvarı olmasıdır (URL-3). Bu bağlamda, Türkiye'nin sınır politikası, açık kapı politikasının yerini sınır duvarı projesine bıraktığı bir boyuta dönüşmüştür. Türkiye'nin sınır duvarı projesi, kitlesel göç hareketlerine, kaçakçılığa, suçlara ve terörist eylemlere karşı yeniden inşa edilmeye başlamıştır.

Görsel 1: Türkiye'nin Suriye Sınırına İnşa Ettiği Beton Duvar (Kaynak: URL-6).

Türkiye, artan kitlesel göçleri, göçlerle birlikte artan kaçak geçişleri, kaçakçılığı, uyuşturucu trafiğini, farklı suç türlerini ve terör olaylarını engellemek için sınırlarını beton duvarlarla inşa etmiştir. Hem Türkiye-Suriye sınırı hem de Türkiye-İran sınırı duvarlarla örülerek düzensiz göçlerin önüne geçilmesi hedeflenmiştir. Türkiye'de sınırların duvarlarla inşa edilmesi, aslında göçlerin küresel, kitlesel, zorunlu ve düzensiz oluşunu gösterdiği gibi, önlenemez düzeyde arttığını ve üstesinden gelinemeyecek boyutlarda olduğunu da göstermektedir. Bu sebeplerle Türkiye, güney ve doğu bölgelerinde duvarlar inşa ederek hem geçişi hem de görüşü engellemeyi hedeflemiştir. Duvarları inşa ederek Türkiye, sınırlarını güvenleştirmiştir.

Türkiye'nin güney sınırlarında başlayan ve Suriye'den gelenleri önlemek amacıyla inşa edilen duvarlar, sadece güneydeki sınırlarla sınırlı

kalmamış, doğu sınırlarında da inşa edilmeye başlamıştır. Haziran 2020'de Türkiye-İran sınırında yapımı devam eden sınır duvarı hakkında konuşan İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, sınırdaki bir taraftan tel çitlerinin çekildiğini, bir taraftan da hem gece görüş, termal ve sensörlü kameraların hem de aydınlatma direklerinin yapıldığını belirtmiş, bunun terör örgütlerinin sızmasını engellemek, kaçakçılıkla mücadele etmek ve sınırları güvenlik altına almak şeklinde üç farklı anlamının olduğunu vurgulamıştır (URL-4). Aralık 2020'de ise Soylu, Ağrı-İran sınırında 81 kilometrelik Güvenlik Duvarı Projesi'nin sona erdiğini belirtmiştir (URL-5).

Görsel 2: Türkiye'nin İran Sınırına Yaptığı Beton Duvar (Kaynak: URL-7).

Devletin sınırlar ve insanların sınırlar arasındaki hareketleri üzerindeki kontrolü hâlâ devam etmektedir (Hirst & Thompson, 2003). Türkiye'nin doğu bölgelerinde inşa edilen sınır duvarları, ağırlıklı olarak

Afganistan'daki rejim değişikliği nedeniyle rejimden kaçıp Türkiye'ye sığınmak isteyen kitlesel göçleri önlemek amacıyla inşa edilmiştir. Türkiye, güney sınırlarında Suriye'den, doğu sınırlarında ise Afganistan'dan gelen kitlesel göç akımlarını durdurabilmek amacıyla sınır duvarı projelerini hayata geçirmiştir. Türkiye'nin doğu ve güney bölgelerinde sınır duvarlarını inşa etmesinde sadece kitlesel göçler, kaçakçılık, suç ve terör değil, ama aynı zamanda toplumsal tepkiler ve değişen siyasal eğilimler de etkili olmuştur.

Toplumsal Tepkiler, Siyasal Eğilimler ve Sınır Duvarlarının İnşası

Türkiye'nin sınır politikasındaki dönüşümü, Suriyeli göçmenlere yönelik toplumun bakış açısından, algılamalarından ve tepkilerinden bağımsız düşünülemez. Çünkü Türkiye'nin sınır politikasındaki dönüşümünde, Suriyeli göçmenlere yönelik Türk toplumunun algılamaları, bakış açıları ve tepkileri doğrudan etkili olmuştur. Başlangıçta Suriyeli göçmenler, savaştan kaçıp bize sığınanlar, kucak açılması gerekenler, mağdur edilenler, Müslümanlar, emperyalizmin yok etmek istedikleri halklar, Osmanlı geçmişine sahip olanlar, misafirler, ensar-muhacir ilişkisi çerçevesinde muhacir durumunda olanlar, veren elin alan elden üstün olduğu gelenekte alan el konumunda olanlar şeklinde algılanmış ve tanımlanmıştır. Bununla birlikte, Türkiye'deki Suriyeliler, ekonomik açıdan ucuz işgücünün kaynağı olarak görülmüş ve kayıt dışı sektörlerde istihdam edilmişlerdir. Özellikle uluslararası gelir dağılımındaki dengesizliğin ekonomik nitelikleri göçleri tetiklediğinden hareketle, Türkiye'deki Suriyelilerin göç hareketlerinde siyasal nedenlerin yanı sıra ekonomik nedenlerin de ne denli etkili olduğunu göstermektedir. Bu açıdan Türkiye'de Suriyelilere yönelik bakış açısında bir yandan mazlum ve mağdur tanımlamalarının yapıldığı, diğer taraftan da emek sömürsünün yapıldığı işçiler olarak görülmüş ve kabul edilmişlerdir. Ancak Suriyelilerin sayılarının sürekli artması, geri dönüş göçlerinin yapılmaması, ekonomide ucuz işgücü olarak kayıt dışı

çalışmaları sebebiyle çalışma yaşamında yerli işçilerin işsiz kalmaları, ev ve işyerlerindeki kiraların artması gibi gelişmeler ile Türk ekonomisinin yaşadığı sorunlar ve toplumun sosyoekonomik açıdan yaşadığı bunalımlar, Suriyelilere yönelik toplumsal tepkilerin artmasına neden olmuş ve bu tepkiler siyasal iktidarı da kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Başlangıçta misafir olarak görülen Suriyeliler bugün istenilmeyen kişiler olarak görülmeye başlanmıştır. Bir göçmen ülkesi olarak Türkiye'de kamuoyunun göç olgusuna genel olarak olumlu yaklaşırken, son yıllarda artan göç yoğunluğu kamuoyunun tepkisine dönüşmesinde etkili olmuştur. Suriyeli ve son dönemde artan Afgan göçmenlere yönelik artan toplumsal tepkiler, Türkiye'nin açık kapı politikası yerine sınır duvarı projelerini hayata geçirmesine neden olmuştur.

2014 yılında Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi tarafından yayımlanan ve M. Murat Erdoğan tarafından hazırlanan rapor, Türkiye'deki Suriyelilerin toplumsal kabul ve uyum süreçleri hakkında önemli ipuçları sunmaktadır. Raporda, kiraların yükselmesi, işlerini kaybetme kaygısı ve kamu hizmetlerinden yararlanmadaki aksaklıkların yanı sıra yerel düzeyde Suriyelilerin hırsızlık, fuhuş, gasp, kamu malına zarar verme vb. suçlarla ilişkilendirilmesi oldukça yaygındır. Bölge insanı içinde, Suriyelilerin gelmesi ile huzurlarının bozulduğunu, eskiden kapı pencere açık uyurken artık her yeri hırsızların, kabadayıların sardığına dair pek çok şikâyet gündeme getirilmektedir. Kültürel farklılığa vurgu yapan, ötekileştiren ve Suriyelilerin varlığını sorun olarak niteleyen insanların sayısı son derece yüksektir. Suriyeliler, zulümden kaçan, zor durumda olan insanlar olarak tanımlanmakta ama bizlerden birileri olarak görmeme eğilimi dikkat çekmektedir (Erdoğan, 2014: 19-20). 2021 yılında Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı tarafından yayımlanan ve Kerem Morgül, Osman Savaşkan ve Burcu Mutlu tarafından hazırlanan rapor, İstanbul'daki Suriyelilere yönelik algı ve tutumlar hakkında önemli

veriler sunmaktadır. Rapora göre, İstanbul'da ikamet eden yetişkin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının Suriyelilere yönelik kültürel, sosyal ve duygusal mesafeleri bir hayli yüksektir. Zira dini ve tarihsel ortaklıklara rağmen İstanbulluların çoğu Suriyelileri kültürel açıdan ötekileştirmekte ve onlarla sosyal ilişki kurmaktan kaçınmaktadır. Dahası Suriyelilerin yerli halkın iş imkânlarını azalttıkları, çok çocuk yaparak nüfus dengelerini bozdukları, modern yaşam tarzına tehdit oluşturdukları, kamusal alan ve hizmetlerden faydalanmayı zorlaştırdıkları, kadın ve çocuklara yönelik cinsel saldırıları arttırdıkları, terör riski oluşturdukları ve seçimlerde oy kullanarak sonuçlara etki ettikleri yönündeki kaygılar yaygındır. Elde edilen sonuçlar, hükümetin Suriyeli sığınmacılar için özellikle 2016'ya kadar izlediği açık kapı politikasının toplumdan sınırlı bir düzeyde kabul gördüğünü, sığınmacıların Suriye'deki güvenli bölgelere veya Türkiye'de kurulacak mülteci kamplarına yerleştirilmeleri fikrinin ise yüksek oranda destek bulunduğunu göstermektedir (Morgül vd., 2021: 13).

M. Murat Erdoğan'ın 2014 yılındaki araştırmasında ilk sırayı “zulümden kaçan insanlardır” (% 41,1) alırken, “ülkemizdeki misafirlerdir” (% 20,8), “din kardeşlerimizdir” (% 12,1) bunu takip etmiştir. “Bize yük olan insanlardır” (% 20,1), “asalaklardır (dilenci)” ise (% 5,9) destek almıştır. Yazarın 2019 yılındaki araştırmasına göre ise, Türk toplumu Suriyelileri ilk sırada % 42 ile “bize ileride çok sorun açacak tehlikeli insanlar” olarak ifade etmektedir. Bunu % 41,4 ile “kendi ülkelerini korumayan insanlar”, % 39,5 ile “bize yük olan insanlar” seçenekleri takip etmektedir. Bütün bunlar, Türk toplumunun Suriyelilere koyduğu mesafenin arttığını, duygusal yakınlık ve acıma hissinin yerini endişelere bıraktığını ortaya koymaktadır (Erdoğan, 2020b: 54-55). 2014 ve 2019 yıllarında yapılan araştırmalar, Türkiye'de Suriyelilere yönelik bakış açısındaki değişimi göstermesi bakımından önemlidir. Başlangıçta mağduriyet, misafirlik, kardeşlik çerçevesinde değerlendirilen Suriyeliler, 2019 yılına gelindiğinde, sorunlu kişiler,

kendi ülkesini koruyamayanlar ve yük olarak görülen kimseler olarak görülmeye başlanmıştır. Bu dönüşüm neticesinde Suriyeliler, endişenin, korkunun ve belirsizliğin sembolü hâline gelmişlerdir. Nitekim Bitte Hammargren, İdlib'den Türkiye'ye yönelik 3 milyon dolaylarındaki olası yeni bir mülteci dalgasının toplumda korkuları artırdığına dikkat çekmektedir (Hammargren, 2020: 23).

Öte yandan Türkiye'nin açık kapı politikası yerine sınır duvarı projesini uygulamasında, Türkiye'deki değişen siyasal eğilimlerin de etkisi bulunmaktadır. Çünkü Suriye krizi, sınır güvenliği ile sosyopolitik süreçlerin birbirinden ayrılmasının neredeyse imkânsız olduğunu göstermiştir (Yeşiltaş, 2015). Bu bağlamda, Türkiye'de mevcut siyasal iktidarın İslami muhafazakâr kimliğinin yanı sıra milliyetçi parti ve aktörlerle de ittifak kurarak örgütlenmesi, açık kapı politikası yerine sınır duvarlarının inşa edilmesinde etkili olmuştur. Bu bağlamda, iktidardaki Adalet ve Kalkınma Partisi, bu dönemde Milliyetçi Hareket Partisi ve daha sonra Büyük Birlik Partisi gibi milliyetçi partilerle ittifak kurmuş, bu ittifaka daha sonra Yeniden Refah Partisi ve Vatan Partisi gibi partiler de desteklerini belirtmiştir. Türkiye'deki siyasal iktidarın oluşturduğu ittifakın milliyetçi, muhafazakâr ve İslamcı kimlikleri içeren bir yapıda olması, kuşkusuz Türkiye'nin göç ve sınır politikalarını da doğrudan yansıtmıştır. Kerem Morgül, Osman Savaşkan ve Burcu Mutlu'nun İstanbul'daki Suriyeli sığınmacılara yönelik algı ve tutumlara ilişkin yaptıkları araştırmada elde ettikleri bulgular, Suriyeli sığınmacılara yönelik his ve tutumların oluşumunda en önemli faktörlerden birinin milliyetçilik ve yabancı karşıtı eğilimler olduğuna işaret etmektedir. Kendilerini Türk milliyetçisi olarak tarif eden katılımcıların gerek Suriyelilere yönelik ortalama hisleri gerekse de şartlı vatandaşlığa destek verme oranları diğer katılımcılardan önemli ölçüde düşüktür (Morgül vd., 2021: 14). Bu da Türkiye'nin göç ve sınır politikasında milliyetçiliğin belirgin bir etkisi olduğunu göstermektedir. Göç ve sınırlar açısından bakıldığında, Türk milliyetçiliği açısından en önemli

öteki, kuşkusuz Türkiye'de yaşayan Suriyelilerdir. Türkiye'nin açık kapı politikası yerine sınır duvarı projelerine başvurarak sınır politikasındaki dönüşümünde, sözü edilen ittifakların doğrudan etkisi olmuştur. Diğer bir ifadeyle, Türkiye'nin açık kapı politikası yerine sınır duvarı projelerini gerçekleştirmesinde Türkiye'de sağ partilerin yükselişi ve siyasal iktidarın milliyetçi partilerle ittifak kurması önemli rol oynamıştır. Çünkü Türkiye'nin sınır politikasında yaşanan değişim ile Türkiye'de siyasal alandaki değişen eğilimlerin aynı döneme denk gelmesi, Türkiye'nin sınır politikasındaki dönüşümde Türkiye'deki siyasal iktidardaki değişimin ne denli etkili olduğunu göstermektedir. Nitekim sınır duvarı projelerinin hayata geçişi, milliyetçi parti ve aktörlerin siyasal iktidar alanında yoğunlaşmasıyla birlikte gerçekleşmeye başlamıştır. Bu ve buna benzer sebepler, Türkiye'nin açık kapı politikası yerine sınır duvarı projesini uygulamasında etkili olmuştur. Türkiye'nin doğu ve güney bölgelerinde örülen duvarlar, aslında Türkiye'de yükselen milliyetçiliğin bir ürünüdür.

Sonuç

Sınırları ifade etme biçimleri arasında yer alan duvarlar, çok yönlü özellikler göstermektedir. Güvenlikli alanlardan egemenlik sahalarını belirlemeye, sosyoekonomik sistemleri birbirinden ayırmadan kaçak göçleri engellemeye, askeri ve ekonomik yayılcılığa karşı çıkmaktan küreselleşmeye karşı direnmeye kadar değişik anlamları ifade eden duvarlar, bu yönleriyle sınırları ifade etmede merkezi bir yere sahiptir. Duvarlar, insanları ve toplumları birbirinden farklılaştırmış ve bu farklılıklar üzerinden kimlikleri, kültürleri, toplumsal, kültürel, ekonomik ve siyasal ilişki ve etkileşimleri de belirlemiştir. Göçmenlerle, kaçakçılıkla, suçlarla ve terörle mücadele etmede duvarlar, sınırları korumanın temel sacayaklarından biri olmuştur.

Sınırların duvarlarla çevrilmesi, çitlenmesi ve 7/24 termal kameralarla, insansız hava araçlarıyla, aydınlatma araçlarıyla

gözetlenmesindeki amaç, düzensiz göçmenlerin, kaçakçılığın, suçların ve terörün engellenmesidir. Bu bağlamda, dünya giderek duvarlı bir mekâna dönüşürken, Türkiye bu dönüşümden payını almaya başlamıştır. 2011 yılında Suriye'de başlayan iç savaş neticesinde milyonlarca Suriyeli göçmenin Türkiye'ye kitlesel ve zorunlu göçü neticesinde Türkiye açık kapı politikasını uygulamıştır. Türkiye'nin uyguladığı açık kapı politikası, aynı zamanda küreselleşmenin sınırların ortadan kalktığı yönündeki söylemini de destekler nitelikte olduğu için, söz konusu politika Türkiye'nin küresel dünyaya eklenmesini sağlamıştır. Ancak açık kapı politikasının uygulanmasıyla birlikte, kaçakçılığın, kaçak göçmenlerin, uyuşturucu trafiğinin, suçların ve terörist eylemlerin giderek artması, sözü edilen politikanın sorgulanmasını da beraberinde getirmiştir. Türkiye, sınırların ve duvarların bütünüyle ortadan kalktığı açık kapı politikasından sınırların yeniden çizildiği ve duvarların yeniden örüldüğü sınır duvarı projesine geçmiştir. Bu amaçla, Türkiye-Suriye sınırına, Çin Seddi ve Berlin Duvarı'ndan sonra dünyada üçüncü en uzun duvar olma özelliğine sahip sınır duvarı inşa edilmiştir. Bununla birlikte, Türkiye-İran sınırına, Afganistan'daki rejim değişikliği sonrasında olası kitlesel Afgan göçlerinin önüne geçebilmek amacıyla sınır duvarı inşa edilmektedir. Türkiye'nin uyguladığı sınır politikalarında bu denli bir dönüşümün yaşanmasında, küresel göç hareketlerinin getirdiği yükün fazla olması, sığınmacı ve mültecilerin kalıcı hâle gelmesi, geriye dönüşlerin azalması, kitlesel göçlerin artarak devam etmesi, yeni kitlesel göçlerin görünür hâle gelmesi, göçmen kimliği altında kaçakçılık faaliyetlerinin artması, sınır kapılarının kaçak geçişleri önlemede yetersiz kalması, göçlerin beraberinde yeni suç motiflerini üretmesi ve teröristlerin eylem alanlarının genişlemesi belirleyici olmuştur.

Türkiye'nin sınır politikasının dönüşümünde, Suriyeli göçmenlere yönelik kamuoyunda artan toplumsal tepkiler de etkili olmuştur. Suriyelilerin göçüyle birlikte Türkiye'de toplumsal huzursuzlukların, kargaşanın ve çatışma ortamının artması, ekonomik

sorunların baş göstermesi, kaçakçılık faaliyetlerinin artması, sınırlardan kaçak geçişlerin yapılması, yeni suç örüntülerinin görünür olması ve terör faaliyetlerinin tırmanması gibi gelişmeler, kamuoyunda Suriyeli göçmenlere yönelik toplumsal tepkilerin artmasına neden olmuştur. Artan toplumsal tepkiler, açık kapı politikasının rafa kaldırılmasına ve sınır duvarlarının devreye sokulmasına neden olmuştur. Türkiye'nin açık kapı politikası yerine sınır duvarı projesini uygulamasında, Türkiye'deki mevcut siyasal iktidarın milliyetçi aktörlerle ittifak kurması da etkili olmuştur. Türkiye'de milliyetçiliğin yükselişi ile sınır duvarlarının yükselişi arasında doğrusal bir ilişki olduğundan, siyasal sahanın milliyetçi parti ve aktörlerce dönüştürülmesi, sınırlarda duvarların yükselmesine, kalınlaşmasına ve daha fazla güvenlikleştirilmesine de neden olmuştur. Bu açıdan Türkiye'nin sınır politikasının açık kapı politikasından sınır duvarı projesine dönüşümü, esasında liberal sınır politikasından ulusalcı tonları ağır basan bir milliyetçiliğe doğru dönüşümünü göstermektedir. Türkiye'nin sınır politikasının dönüşümü, dışsal faktörlerce belirlendiği gibi içsel dinamiklerin de etkisiyle dönüşüme uğramıştır. Dışsal faktörlerin başında göç, kaçakçılık, suç ve terörizm gibi uluslararası ve küresel ölçekli gelişmeler gelirken, içsel dinamikler, Türkiye'nin göç ve sınır politikalarının bir uzantısı olarak ortaya çıkan kamuoyundaki toplumsal tepkilerin yükselişi ile siyasal sahanın milliyetçi bir yörüngeye oturmasıdır. Hem dışsal faktörler hem de içsel dinamikler, Türkiye'nin sınır politikasının açık kapı politikasından sınır duvarı projesine dönüşümüne sebebiyet vermiştir. Bu bağlamda, Türkiye'nin göç ve sınır politikalarını oluştururken daha istikrarlı, güvenilir ve rasyonel bir şekilde işleyen bir politika geliştirmesi gerekir. Çünkü göç ve sınır konusundaki politikalar, milyonlarca sığınmacı ve mültecinin hayatını ilgilendirdiği kadar, ev sahibi toplumun bütün üyelerini de doğrudan etkilemektedir.

Bilgi Notu

Makale araştırma ve yayın etiğine uygun olarak hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışma etik kurul izni gerektirmemektedir.

Kaynakça

- Akengin, H. (2012). *Siyasi coğrafya: İnsan ve mekân yönetimi*. Pegem Akademi Yayınları.
- Alkaya, T. (2015). *Sınır ve eşik olarak duvar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Arıboğan, D. Ü. (2019). *Duvar: Tarih geri dönüyor*. İnkılap Yayınları.
- Balibar, E. (2002). *Politics and the other scene*. Verso.
- Bayır, K. D. & Aksu, F. (2020). Açık kapı politikasından güvenlik tehdidine: Türkiye'deki Suriyeli sığınmacılar olgusu. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 8(2), 324-356.
- Brown, W. (2011). *Yükselen duvarlar zayıflayan egemenlik*. (Çev. E. Ayhan), Metis Yayınları.
- Cohen, A. P. (1999). *Topluluğun simgesel kuruluşu*. (Çev. M. Küçük), Dost Kitabevi Yayınları.
- Donnan, H. & Wilson, T. W. (2002). *Sınırlar: Kimlik, ulus ve devletin uçları*. (Çev. Z. Yaş), Ütopya Yayınları.
- Duez, D. (2014). A community of borders, borders of the community: The EU's integrated border management strategy. E. Vallet (Ed.), *Border, Fences and Walls: State of Insecurity* içinde (51-66. ss.), Routledge.
- Dursun, D. (1999). *Demokratikleşemeyen Türkiye*. İşaret Yayınları.

Erdoğan, M. M. (2014). *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal kabul ve uyum araştırması*. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Yayınları.

Erdoğan, M. M. (2020a). Açık kapı politikasından açık sınır politikasına Türkiye'deki Suriyeliler.

<https://www.uikpanorama.com/blog/2020/03/09/acik-kapi-politikasından-acik-sinir-politikasına-turkiyedeki-suriyeliler-murat-erdogan/>

Erdoğan, M. M. (2020b). *Suriyeliler barometresi 2019: Suriyelilerle uyum içinde yaşamın çerçevesi*. Orion Kitabevi Yayınları.

Erözden, O. (2013). *Ulus-devlet*. On İki Levha Yayınları.

Giddens, A. (2008). *Ulus-devlet ve şiddet*. (Çev. C. Atay), Kalkedon Yayınları.

Golunov, S. (2014). Border fences in the globalizing world: Beyond traditional geopolitics and post-positivist approaches. E. Vallet (Ed.), *Border, Fences and Walls: State of Insecurity* içinde (117-129. ss.), Routledge.

Hirst, P. & Thompson, G. (2003). *Küreselleşme sorgulanıyor*. (Çev. Ç. Erdem, E. Yücel), Dost Kitabevi Yayınları.

İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü. (2021, Eylül 28). Geçici koruma. <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638>

Kap, D. (2014, Ekim 16). Suriyeli mülteciler: Türkiye'nin müstakbel vatandaşları. *Akademik Perspektif*, 30-35.

[https://www.ikv.org.tr/images/files/Akademik-Perspektif-Aralik-2014_30-35\(1\).pdf](https://www.ikv.org.tr/images/files/Akademik-Perspektif-Aralik-2014_30-35(1).pdf)

Kasaba, R. (2012). *Bir konargöçer imparatorluk: Osmanlı'da göçebeler, göçmenler ve sığınmacılar*. (Çev. A. Ortaç), Kitap Yayınevi Yayınları.

Konrad, V. (2014). Borders, bordered lands and borderlands: Geographical states of insecurity between Canada and the United States and the impacts of security primacy. E. Vallet (Ed.), *Border, Fences and Walls: State of Insecurity* içinde (85-102. ss.), Routhledge.

Morgül, K., Savaşkan, O., Mutlu, B. (2021). *İstanbul'da Suriyeli sığınmacılara yönelik algı ve tutumlar: Partizanlık, yabancı karşıtlığı, tehdit algıları ve sosyal temas*. Türkiye Ekonomik Sosyal Siyasal Araştırmalar Vakfı.

Roche, J. J. (2014). Walls and borders in a globalized world: The paradoxical revenge of territorialization. E. Vallet (Ed.), *Border, Fences and Walls: State of Insecurity Kitabı* içinde (105-115. ss.), Routhledge.

Saddiki, S. (2017). *World of walls: The structure, roles and effectiveness of separation barriers*. Open Book Publishers.

Smith, A. D. (2010). *Milli kimlik*. (Çev. B. S. Şener), İletişim Yayınları.

Sorel, J. M. (2014). Is the wall soluble into international law?. E. Vallet (Ed.), *Border, Fences and Walls: State of Insecurity* içinde (131-141. ss.), Routhledge.

Staudt, K. (2018). *Border politics in a global era: Comparative perspectives*. Rowman & Littlefield.

Vallet, E. & David, C. P. (2014). Walls of money: Securitization of border discourse and militarization of markets. E. Vallet (Ed.), *Border, Fences and Walls: State of Insecurity* içinde (131-141. ss.), Routhledge.

Vallet, E. (2021). State of border walls in a globalized world. A. Bissonnette, É. Vallet (Ed.), *Borders and Border Walls: In-Security, Symbolism, Vulnerabilities* içinde (7-24. ss.), Routhledge.

Vallet, E. & Bissonnette, A. (2021). Introduction. A. Bissonnette, É. Vallet (Ed.), *Borders and Border Walls: In-Security, Symbolism, Vulnerabilities* içinde (1-6. ss.), Routhledge.

Yeşiltaş, M. (2015). *İç savaşa komşu olmak: Türkiye'nin Suriye sınır güvenliği siyaseti*. Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı Yay.

Yıldırım, Z. (2021, Ekim 15). Ekolojik bariyerler olarak sınır duvarları. <https://t24.com.tr/yazarlar/zeynep-yildirim/ekolojik-bariyerler-olarak-sinir-duvarlari,32584>.

URL-1. (2021, Eylül 29). Cumhurbaşkanı Erdoğan: Mülteci meselesi birkaç ülkenin çabasıyla önlenemez. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cumhurbaskani-erdogan-multeci-meselesi-birkac-ulkenin-cabasiyla-onlenemez/1675928>

URL-2. (2021, Eylül 29). Suriye sınırına duvar önlemi. <https://www.milliyet.com.tr/gundem/suriye-sinirina-duvar-onlemi-2079793>

URL-3. (2021, Eylül 29). TOKİ, Suriye sınırına dünyanın en uzun 3. duvarını örüyor. <https://tr.sputniknews.com/20160928/suriye-turkiye-sinir-duvar-1025033888.html>

URL-4. (2021, Eylül 29). Bakan Soylu'dan sınır duvarı projesi açıklaması: Yüzde 75'i bitti. <https://www.trthaber.com/haber/gundem/bakan-soyludan-sinir-duvari-projesi-aciklamasi-yuzde-75i-bitti-490420.html>

URL-5. (2021, Eylül 29). 81 kilometrelik Ağrı-İran sınır duvarı bitti. <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/81-kilometrelik-agri-iran-sinir-duvari-bitti-41680371>

URL-6. (2021, Ekim 15). Suriye sınırındaki duvar tamamlanmak üzere. <https://www.cnnturk.com/turkiye/suriye-sinirindaki-duvar-tamamlanmak-uzere?page=1>

URL-7. (2021, Ekim 15). Van-İran sınırına güvenlik duvarı. <https://www.trthaber.com/haber/turkiye/van-iran-sinirina-guvenlik-duvari-597939.html>

EXTENDED ABSTRACT

From past to present, borders have had different forms, meanings, and appearances. Each historical period reflected its understanding of border, which led to the demarcation of borders in different ways. Borders have been defined by the tools such as barriers, watchtowers, lines, walls, fences, and barbed wires, as well as the natural features such as mountains, lakes, seas, forests, rivers, deserts, and swamps. Depending on the historical period, the form of social organization, political relations, economic systems, and cultural interactions, one of these tools was used in demarcating the borders between states. Border walls, which are one of the ways of defining borders, are built for various purposes such as securing an area, determining sovereignty areas, preventing illegal immigration without separating socio-economic systems from each other, opposing military and economic expansionism, resisting globalization. Walls have differentiated people and societies from each other and by doing so determined identities, cultures, and social, cultural, economic, and political relations and interactions. Border walls turned into one of the main pillars of the fight against immigration, smuggling, crime, and terrorism.

With the advent of globalization, borders and border walls became passive and started to lose their effectiveness and function. However, the globalization also brought in its wake new borders and border walls. On the one hand, globalization has been constantly increasing human mobility, but on the other, nation-states continue to build walls on their borders in various parts of the world. Border walls are the most concrete reflection of the security paradigm prevailing in the border policies in that they are built for reasons such as the fight against terrorism and the prevention of illegal crossings, irregular migration, and drug trafficking. In line with this border security paradigm, borders are being supported by walls, fences, 24/7 active thermal camera systems, unmanned aerial vehicles, and lighting devices to prevent irregular migrants, smuggling, crime, and terrorism. In this context, as the world gradually turns into a walled place, Turkey has started to be affected by this transformation. In the face of the mass and forced migration of millions of Syrian immigrants to Turkey due to the civil war that erupted in Syria in 2011, Turkey opted to adopt an open door policy. Since Turkey's open door policy supported the discourse of globalization, that is, "world without borders", this policy enabled Turkey to stay connected to the global world. However, people started to question this policy due to the gradual increase in smuggling, illegal immigration, drug trafficking, crimes, and terrorist acts. Turkey started to give up this policy in the face of the unstoppable rise of mass migration, smuggling, and terrorist activities. As a result, Turkey changed its border policy from the open door policy removing borders to a policy which involves redrawing borders

and rebuilding walls. In line with this policy shift, Turkey built a border wall, the third longest wall in the world after the Great Wall of China and the Berlin Wall, on the Turkey-Syria border. Moreover, Turkey is also building a border wall on its Iranian border in order to prevent possible mass migration of Afghans due to the regime change in Afghanistan. Why Turkey underwent such a transformation in its border policies can be explained by the following reasons: heavy burden of global migration movements, permanence of asylum seekers and refugees, decrease in return migration, increasing mass migration, possibility of new mass migrations, increase in smuggling activities under the guise of immigration, inadequacy of border gates in preventing illegal crossings, new crime motives produced by migrations, and expansion of terrorists' areas of action.

Increasing social backlash against the Syrian immigrants has been effective in Turkey's transforming its border policy. The following developments in Turkey have led to an increase in social backlash against the Syrian immigrants: increasing social unrest, turmoil, and conflict, emergence of economic problems, increase in smuggling activities, illegal border crossings, visibility of new crime patterns, and escalation of terrorist activities. Increasing social backlash caused Turkey to abandon its open door policy and introduce the border wall projects. The alliance of the ruling party with the nationalist actors has been effective in Turkey's launching border wall projects and abandoning the open door policy. The transformation of Turkey's border policy from an open door policy to a policy characterized by border wall projects means a transformation from a liberal border policy to a nationalist border policy dominated by ultranationalist tones.